

Västerviks kommun
vasterviks.kommun@vastervik.se

2019-10-23
1 (20)
Dnr-SI 2019:5761

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Lofthammars skola i Västerviks kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Loftahammars skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Loftahammars skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i ökad utsträckning skapa förutsättningar för lärarna att samverka och rektorn behöver mer systematiskt följa upp undervisningens kvalitet och genomförande.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att eleverna i högre grad görs delaktiga i planering och utvärdering av arbetsområden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med personalen systematiskt följa upp och analysera resultaten av skolans arbete med trygghet och studiero samt utveckla elevernas delaktighet i detta arbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att diskutera bedömning och betygssättning både inom skolan och i ett större sammanhang.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 23 april 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till,

Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens

diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5761) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat. Rektorn följer även upp utbildningen, men behöver utveckla ett mer systematiskt arbete med att följa upp utbildningens kvalitet och hur värdegrundsuppdraget och jämställdhetsarbetet integreras i undervisningen. Rektorn behöver även i högre grad leda det pedagogiska arbetet och skapa förutsättningar för lärarna att samverka.

Rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat. Enligt rektorn rapporterar lärarna in sin bedömning av elevernas kunskapsutveckling för årskurs 1-5 samt betyg för årskurs 6. Rektorn sammanställer resultaten på skolnivå för varje ämne för att följa utvecklingen över tid. Det är enligt rektorn för få elever på skolan för att det ska vara meningsfullt att följa upp resultaten årskursvis. Däremot jämför rektorn exempelvis flickors och pojkars resultat över tid. Rektorn beskriver att det är hög måluppfyllelse i alla ämnen på skolenheten för både flickor och pojkar. Förutom föregående år har skolenhetens genomsnittliga meritvärde för elever i årskurs 6 varit det högsta i kommunen. Nationell statistik av kunskapsresultat saknas på grund av det låga elevantalet. De goda resultaten är enligt rektorn en indikation på att undervisningen har fokuserat på rätt saker. Framgångsfaktorer är behöriga och kompetenta lärare samt de små undervisningsgrupperna som möjliggör att eleverna får mycket individuellt stöd av lärarna. Rektorn uppger vidare att eftersom betygen ligger på en godtagbar nivå har de inte identifierat några utvecklingsbehov. Arbetet har inriktats mot att behålla undervisningsnivån så att alla elever når minst betyget E. Ytterligare en indikation på att undervisningen fungerar bra är att rektorn tidigare år fått muntlig återkoppling på att eleverna från Loftahammars skola fortsatt presterar

bra på högstadiet. Rektorn uppger vidare att han har diskuterat resultaten med lärarna men att lärarna framför allt ska analysera sina egna resultat i syfte att utröna vad som kan förbättras och vad eleverna behöver träna mer på. Behöver lärarna hjälp signalerar de det till rektorn. Lärarna och elevhälsan uppger att de inte är delaktiga i en mer strukturerad uppföljning och analys av kunskapsresultat på aggregerad nivå. Däremot deltar de i uppföljning och diskussion om enskilda elevers resultat.

Av intervju med rektorn framgår att förutsättningar för lärarna att bedriva sin undervisning inte följs upp systematiskt. Eftersom skolan är liten kommer ändringsbehov fram muntligt. Det är lärarna som signalerar vilka behov de har. Av inkomna dokument och intervjuer framkommer att fritidshemspersonal arbetar som resurser i klasserna på förmiddagarna. Enligt lärarna resonerar de tillsammans med rektorn om hur det ska organiseras. Det finns en resursperson knuten till varje klass. Enligt inkomna dokument utvärderar rektorn den organisationen enskilt med lärarna och på personalmöten. Av inkomna dokument framgår vidare att mot bakgrund av konflikter mellan elever föregående år är värdegrundsarbetet och trygghet och studiero prioriterade utvecklingsområden. Ett annat prioriterat utvecklingsarbete är en kommungemensam kompetenssatsning om språk- och kunskapsutvecklande arbete samt att elevhälsan ska träffas på plats på skolan var sjätte vecka i en ny mötesform. Rektorn uppger att de kommer att se över behoven på skolenheten, vilket kan innebära att alla lärare inte kommer att delta i kompetensutvecklingen kring satsningen på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Det bedrivs inte ett tillräckligt strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Enligt såväl rektorn som lärarna och representanterna för elevhälsan bedriver de för närvarande inte något aktivt och strukturerat jämställdhetsarbete på skolan. Lärarna och rektorn är överens om att det inte finns något behov av det. Av rektorns uppföljning framgår att det inte är någon skillnad i resultat för flickor och pojkar när det gäller exempelvis måluppfyllelse, betyg eller antal kränkingsanmälningar. Lärarna beskriver också att de inte gör någon skillnad på flickor och pojkar. Elever uppger att det har förekommit diskussioner om flickor respektive pojkar om det har hänt något på rasten. De har även pratat om jämställdhet på lektioner i de samhällsorienterande ämnena.

Rektorn behöver utveckla ett mer systematiskt arbete med att följa upp undervisningens kvalitet och hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Rektorn uppger att han följer upp undervisningen genom spontana klassrumsbesök och samtal med lärarna. En annan källa till insyn i hur undervisningen genomförs är de observationer specialpedagogen gör av undervisningen. Även personalen och eleverna beskriver att rektorn gör kortare klassrumsbesök och att det förekommit att rektorn vikarierat för lärare. En lärare ger också exempel på att hen fått feedback på

exempelvis upplägget av lektionen i samband med rektorns besök. Enligt lärarna upplever de däremot inte att rektorn har någon specifik agenda för sina klassrumsbesök. De upplever inte heller att rektorn följer upp hur värdegrundsuppdraget genomsyrar undervisningen. Av rektorns beskrivning av uppföljningen av hur normer och värden ingår i undervisningen framgår att det inte sker i strukturerad form. Uppföljningen sker genom att rektorn lyssnar på samtal som lärarna för, dilemman lärarna lyfter och saker som hänt. Gällande uppföljning av om undervisningen omfattar exempelvis demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter, uppger rektorn att han diskuterat med lärarna om att det ska ingå i den ordinarie undervisningen i de samhällsorienterande ämnena. Vid sina lektionsbesök har rektorn även noterat att eleverna har påverkansmöjligheter och att lärarna fångar upp elevernas förslag och tankar.

Rektorn behöver i högre grad leda det pedagogiska arbetet och skapa förutsättningar för lärarna att samverka. På skolan finns olika mötesforum i form av elevråd, personalmöte, arbetslagsmöte samt två mötesformer där elevhälsan är involverad. Rektorn deltar på personalmöten med lärare och övrig personal varannan vecka och övriga veckor har lärarna egna arbetslagsmöten. Rektorn beskriver att de ska strukturera upp innehållet för de olika mötena för att veta vilka frågor som ska tas upp i vilket forum. Rektorn ska tillsammans med lärarna nu komma fram till en struktur för i vilket av dessa forum de ska arbeta med att utveckla undervisningen. Det har inte varit fokus på det tidigare. Samverkan mellan de nuvarande lärarna har enligt rektorn inte kommit igång ännu eftersom lärarna är relativt nyanställda. Av granskningen framgår att icke legitimerade och nyanställda lärare får en begränsad introduktion på skolan. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att en icke legitimerad lärare fått viss introduktion. Hen fick arbeta parallellt med den tidigare läraren under senare delen av vårterminen och enligt rektorn har han gått igenom Lgr 11, centralt innehåll och syftet med undervisningen med läraren. Vidare uppger rektorn att han genomfört kortare lektionsbesök, men i övrigt har han inte stöttat eller följt upp lärarens planering eller genomförande av undervisningen. De nyanställda lärarna beskriver också brister i överlämningen från tidigare lärare. De har fått veta vilka områden eleverna arbetat med i exempelvis historia men det har inte varit något strukturerat överlämnande av exempelvis elevernas kunskapsnivå. Lärarna uppger att de uppmanats av rektorn att kontakta tidigare anställda lärare om de behöver information. Av intervju med lärarna framgår vidare att de upplever att det inte finns något forum där undervisningen diskuteras strukturerat men att de har behov av det. De behöver bland annat skapa en struktur för när de ska undervisa om olika delar av det centrala innehållet. Rektorn uppger att det tidigare funnits en röd tråd genom det centrala innehållet i undervisningen för årskurs 4-6 eftersom den tidigare läraren

arbetat länge på skolan. Enligt rektorn har han fått avlastning i vissa ledningsfrågor, vilket innebär att han inte kommer att behöva ägna lika mycket tid till praktiska frågor vid de möten han närvarar vid. Dokumentation från lärarnas arbetslagsmöten ska rektorn nu kunna ta del av. Enligt rektorn har det inte varit möjligt tidigare. Rektorn uppger att han får mycket information genom informella möten och att den inte behöver dokumenteras, vilket däremot den sammanlagda analysen behöver. På elevhälsomöten kommer liksom tidigare enskilda elevärenden att tas upp, medan elevhälsomöten kommer att fokusera på att elevhälsan tillsammans med lärarna ska börja arbeta mer främjande och förebyggande på gruppnivå. Agendan för mötena ska styras utifrån de behov som framkommer från lärarnas nulägesbeskrivning. Vid tiden för Skolinspektionens besök hade de ännu inte haft något elevhälsomöte på Loftahammars skola. Elevhälsan beskriver att det finns behov av att utveckla strukturer och systematik för arbetet på skolan. De anser att verksamheten blir sårbar när arbetet bygger på att personer pratar spontant med varandra.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver i ökad utsträckning skapa förutsättningar för lärarna att samverka och rektorn behöver mer systematiskt följa upp undervisningens kvalitet och genomförande.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla arbetet med att leda och organisera det pedagogiska arbetet på skolan. Granskningen visar att rektorns ledning av det pedagogiska arbetet är otydlig och till delar består av informella möten som saknar systematik och struktur. Av granskningen framgår vidare att det pågår ett förändringsarbete gällande mötesstruktur på skolan. Agendan för de olika mötena har dock ännu inte fastställts, vilket leder till en otydlighet gällande vilka frågor som ska diskuteras i vilket forum. Vidare framgår att rektorn inte systematiskt följer upp undervisningens kvalitet och genomförande vilket begränsar rektorns möjlighet att få en bild av om det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Av 4 kap. 3-4 §§ skollagen framgår att rektorn ska ansvara för att en systematisk och kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen i förhållande till de nationella målen genomförs under medverkan av personal och elever.

Enligt Lgr 11, avsnitt 2.8 ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 28 och 29) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, framgår att det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkat elevers lärande och utveckling. Utgångspunkten är de nationella mål och de områden som man har beslutat att fokusera i utvecklingsarbetet. Personalen behöver få återkoppling på sin undervisning från rektorn samt från kollegor. Genom kollegialt lärande kan personalen strukturera sitt utvecklingsarbete och använda kunskaperna i det dagliga arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att leda och utveckla arbetet med att skapa mötesstrukturer med innehåll som ger lärarna möjlighet att samverka för att utveckla undervisningen. Vidare rekommenderas rektorn att systematiskt följa upp och dokumentera undervisningens kvalitet och genomförande för att kunna utöva ett tydligt och ändamålsenligt pedagogiskt ledarskap.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen är strukturerad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Syftet med undervisningen tydliggörs på olika sätt. Lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära och anpassar till övervägande del undervisningen så att eleverna utmanas utifrån sina behov och förutsättningar. Elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen kan dock utvecklas.

Undervisningen är strukturerad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Syftet med undervisningen tydliggörs på olika sätt. Lärarna beskriver att de förklarar syftet med undervisningen vid många tillfällen för att eleverna ska förstå. Eleverna ges även möjlighet att förstå syftet genom att diskutera målet med arbetsuppgifterna. Att göra en sammanfattning av vad eleverna lärt sig ger också insikt i syftet med undervisningen. Eleverna uppger att lärarna brukar berätta syftet med lektionerna och att lärarna i början av ett arbetsområde berättar vad de ska arbeta med och vad de ska

lära sig. Av lektionsobservationerna framgår även att lärare i dialog med eleverna kopplar samman det pågående arbetet med de moment de arbetat med tidigare, vilket sätter in lektionsinnehållet i ett sammanhang med ett logiskt flöde. Vidare framgår av lektionsobservationer att undervisningen är varierad och balanserad med olika arbetsformer och arbetssätt. Undervisningen sker i såväl helklass och enskilt som förmedlande och interaktivt. Lärarna beskriver att eleverna behöver arbeta på olika sätt eftersom de lär på fler sätt än genom att se och höra. Exempelvis har de odlingar på skolan där eleverna sår och skördar i stället för att prata om hur man gör när man odlar. Eleverna bekräftar i intervju att de får prova olika arbetsformer och arbetssätt. Lärarna ger eleverna ett aktivt stöd genom att exempelvis se till att alla elever förstår och kommer igång med sina arbetsuppgifter, både genom tydliga instruktioner i helklass och individuellt. Lärarna fångar också upp elevernas frågor, fördelar ordet till alla elever och resonerar med eleverna kring nya begrepp. Samtidigt visar Skolinspektionens lektionsobservationer att elevers undervisning i delar leds av obehörig personal i grupprum bredvid det ordinarie klassrummet. Skolinspektionen vill i det sammanhanget peka på vikten av att rektorn och lärarna försäkras om att samtliga elever ges ett aktivt lärarstöd av behöriga lärare.

Lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära och anpassar till övervägande del undervisningen så att eleverna utmanas utifrån sina behov och förutsättningar. Lärarna ger olika exempel på strategier för att stimulera eleverna i skolarbetet. Lärarna beskriver vikten av att ge eleverna stöd utifrån den nivå de befinner sig på och att eleverna ser sin egen utveckling i stället för att jämföra sig med andra. Exempel på det ges under lektionsobservationer där träning på multiplikationstabeller konstrueras utifrån att eleverna ska få möjlighet att se sina framsteg. Av intervju med lärarna och av lektionsobservationer framgår också att lärarna skapar en balans i undervisningen mellan teoretiska och praktiska moment vilket bidrar till att eleverna bibehåller sin motivation. Eleverna förklarar i intervju att de bara gått några veckor på terminen och känner inte de nya lärarna så väl. Tidigare år har dock lärarna uppmuntrat eleverna att nå så långt som möjligt. Eleverna beskriver också att det är ett tillåtande klimat på lektionerna, att de är trygga i gruppen och vågar svara fel.

Lärarna ger exempel på hur undervisningen anpassas så att eleverna utmanas på olika nivå. Olika läromedel används, exempelvis finns digitala läromedel att tillgå. Lärarna har extrauppgifter till elever som blir klara snabbt och i exempelvis engelska arbetar de med teater där rollerna anpassas efter elevernas behov. Eleverna beskriver också olika anpassningar som att de kan få skriva kortare eller längre texter beroende på hur lätt eller svårt de har för en uppgift. En elev beskriver att hen arbetar med en lärobok för en högre årskurs eftersom hen har lätt för ämnet. Eftersom det finns en

resursperson med i respektive klass kan också grupperna delas så att eleverna i de åldersintegrerade klasserna kan fokusera på olika arbetsuppgifter eller att elever kan få extra stöd av läraren eller resurspersonen.

Eleverna får möjlighet att reflektera kring sitt eget lärande men arbetet med att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen kan utvecklas. Av intervjuer med lärarna framkommer att de arbetar på olika sätt med att eleverna ska få reflektera över sitt lärande. Exempelvis kan elever få använda en processdagbok i ämnet där de efter avslutat moment får utvärdera sitt arbete och sin prestation samt beskriva vad de har lärt sig under arbetet. Eleverna kan även få göra veckovisa utvärderingar efter varje arbetsområde enskilt eller i grupp där eleverna får reflektera kring vad de lärt sig. Ett ytterligare exempel är att eleverna får pröva olika arbetsformer och strategier och läraren frågar sedan eleverna om vad de tyckte om sättet att arbeta. Under en av lektionerna som observerades fick eleverna reflektera genom att läraren återkommande gav dem i uppgift att kontrollera sina svar på olika sätt. Av granskningen framgår dock att det varierar i vilken grad eleverna är delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Det framgår visserligen exempel på elevernas delaktighet som att de kan få välja mellan olika arbetssätt för att nå målen med ett arbetsområde. Eleverna kan också få resonera om vilka informationskällor de vill använda och vilka redovisningsformer som kan vara lämpliga. Det varierar dock i vilken utsträckning lärarna låter eleverna vara delaktiga i planeringen. Av intervju med lärarna framgår också att eleverna inte deltar i någon mer strukturerad utvärdering av undervisningen även om det finns exempel på det. Enligt lärarna har de inte gemensamma diskussioner om utvärdering utan arbetar på olika sätt. Däremot är det något de vill diskutera och arbeta med tillsammans.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att eleverna i högre grad görs delaktiga i planering och utvärdering av arbetsområden.

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna inflytande på undervisningen. Granskningen visar att lärarna ger eleverna möjlighet till inflytande på olika sätt men i vilken utsträckning det sker varierar mellan olika lärare. Lärarna har inte fört några gemensamma diskussioner gällande hur eleverna kan ges inflytande i planering och utvärdering av undervisningen.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad

Enligt Lgr 11 avsnitt 2.3, Elevernas ansvar och inflytande, framgår att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande över undervisningens innehåll samt se till att elevens inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Vidare framgår att läraren ska planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Skolinspektionen rekommenderar lärarna att i planeringen av undervisningen i högre grad låta eleverna vara delaktiga. Detta kan ske genom att eleverna delger vilka erfarenheter och föreställningar de har kring det som undervisningen ska behandla och utifrån detta kan lärarna tillsammans med eleverna välja olika delar från det centrala innehållet att arbeta med. Vidare kan lärarna utveckla arbetet med hur de ska ge eleverna möjlighet att påverka arbetssätt och arbetsformer. Lärarna kan även utveckla arbetet med att kontinuerligt låta eleverna utvärdera undervisningen och använda detta underlag som utgångspunkt för vidare planering och utveckling av undervisningen. För att elevernas ansvar ska kunna öka med stigande ålder, behöver rektorn skapa förutsättningar för lärarna att diskutera hur de kan arbeta med elevinflytande i olika årskurser. Lärare som kontinuerligt låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande¹.

¹ Skolinspektionen (2018) Tematisk kvalitetsgranskning, *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att det pågår arbete för att skapa trygghet på skolan och att lärarna arbetar med studieron i sina egna elevgrupper. Det saknas däremot en samlad bild av elevernas upplevelse av både trygghet och studiero på skolan.

Lärarna arbetar främjande och förebyggande för att skapa studiero i sina egna klassrum, men det saknas att samlat arbete för att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero. Lärarna använder olika hjälpmedel för att skapa studiero i sina klassrum. Exempelvis använder de hörselkåpor, skärmar och kuddar eleverna sytt i textilslöjden som fungerar som stressbollar. Elevernas mobiltelefoner samlas in i början av skoldagen. Av lektionsobservationer framgår att variation i arbetssätt och arbetsformer samt aktivt lärarstöd bidragit till att upprätthålla studiero. Det har också förekommit att lärarna lagt in rörelselek på lektionerna när eleverna har börjat tappa koncentrationen. Eleverna uppger att de pratade om klassrumsregler föregående läsår och läraren påtalade dessa vid behov. Av samtliga intervjuer framgår att det är studiero på lektionerna. Det saknas dock en samlad bild av hur studieron är på skolan. Enligt lärarna har det exempelvis inte genomförts en enkät om studiero eller liknande. En lärare beskriver att hen skickar ut frågor om studieron i samband med utvecklingssamtalen. Vid elevhälsosamtal med elever i årskurs 1 och 4 har skolsköterskan samtal om studieron och återkopplar vid behov till berörda lärare. Enligt elevhälsans representanter har de i övrigt inte varit inblandade i uppföljning av studieron. Av intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan framgår vidare att det för närvarande inte pågår något gemensamt arbete på skolan för att skapa samsyn i arbetet med studiero på skolan.

Skolan behöver mer systematiskt följa upp elevernas upplevelse av trygghet som utgångspunkt för utveckling av det förebyggande trygghetsarbetet. Av intervjuer och inkomna dokument framgår att föregående läsår innebar visst fokus på skolans

värdegrundsarbete på grund av konflikter mellan elever under raster. Värdegrundsarbetet är ett prioriterat utvecklingsområde och personalen har haft handledning av personal från kommunens centrala barn- och elevhälsa. Eftersom det är flera nya i personalgruppen kommer arbetet att fortsätta. Rektorn beskriver att det föregående år fanns behov av att diskutera värdegrund och bemötande. Bland annat hade skolpsykologen en föreläsning om bemötande för personalen. Ytterligare träffar om bemötande är inplanerade under hösten. Även en föreläsning för vårdnadshavare om kränkningar på nätet genomfördes. Andra åtgärder som genomförts är en mer tydlig organisation av rastvärdar samt att låta eleverna i årskurs 1-3 respektive årskurs 4-6 ha rast vid olika tillfällen. Nu har dock eleverna önskat att återigen ha rast samtidigt vilket rektorn också godkännt. Personal är även med då eleverna väntar på skolskjutsarna sedan det framkommit att elever känt sig otrygga där. Enligt eleverna är de trygga på skolan vilket bland annat beror på att lärarna reagerar direkt vid konflikter och lärarna är också med och leder rastaktiviteter om det behövs. Av intervjuer och inkomna dokument framgår vidare att fritidshemmet arbetet med TORA, ett projekt kring trygghet, omtanke, respekt och ansvar. Personalen har planer på att arbetet även ska omfatta skolan. Vidare har skolan ordningsregler och en plan mot diskriminering och kränkande behandling som revideras varje år. En systematisk uppföljning av elevernas upplevelse av tryggheten på skolan saknas dock. Rektorn beskriver att han följer upp elevernas trygghet och stämningen på skolan genom spontana samtal med eleverna på raster och vid matsalen, via elevrådet och samtal med personalen samt genom att vårdnadshavare hör av sig. Även lärarna beskriver att rektorn har kännedom om alla elever genom samtal med lärare och elever. Rektorn uppger att de inte genomfört någon egen elevenkät eller strukturerade trygghetsvandringar på skolan. Den kommungemensamma enkät som innehåller frågor kopplade till trygghet genomförs vartannat år och omfattar endast elever i årskurs 4-6. Rektorn förklarar att det är upp till varje lärare om de gör någon kartläggning av trygghet och studiero och därigenom tar reda på elevgruppens behov.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med personalen systematiskt följa upp och analysera resultaten av skolans arbete med trygghet och studiero samt utveckla elevernas delaktighet i detta arbete.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla arbetet med att systematiskt följa upp och analysera elevernas upplevelse av trygghet och studiero på skolan. Av

granskningen framkommer att det pågår insatser för ökad trygghet och att lärarna arbetar med studieron i sina egna elevgrupper. Det saknas däremot en bred och systematisk uppföljning som utgångspunkt för gemensamma diskussioner, adekvata analyser och behovsanpassade åtgärder.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av Lgr 11 avsnitt 2.8, Rektorns ansvar, framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Vidare framgår av Lgr 11 avsnitt 2.3, Elevernas ansvar och inflytande, att eleverna ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att i samverkan med lärarna utveckla fler metoder för att systematiskt kartlägga alla elevers uppfattningar av tryggheten och studieron. Uppföljningen av trygghet behöver omfatta alla delar av utbildningen som exempelvis lektioner, omklädningsrum och sociala medier. Kartläggningar kan med fördel genomföras på olika sätt såsom enkäter, dialogmöten och trygghetsvandringar med elever. Eleverna behöver involveras i det kartläggande arbetet och det bör omfatta alla elevgrupper på skolenheten. Det centrala är att skolan får ett brett och rikt material av hur eleverna upplever sin trygghet och studiero för att kunna göra relevanta analyser som kan ligga till grund för skolans gemensamma utvecklingsarbete.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorns analys av likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygssättning kan utvecklas. Vidare framgår att rektorn i högre grad behöver ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning.

Rektorns analys av likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygssättning kan utvecklas. Av inkomna dokument och intervju med rektorn framgår att måluppfyllelsen i alla ämnen är god även om det finns nivåskillnader mellan olika år. Enligt rektorn använder lärarna hela betygsskalan i alla ämnen. Det finns relevanta orsaker till att vissa elever inte når målen. Rektorn anser dock att det är svårt att analysera betygen på en aggregerad nivå eftersom det är så få elever på skolan. Det har varit samma betygssättande lärare i årskurs 6 i flera år. Enligt rektorn har det därför inte gått att jämföra skillnader mellan olika betygssättande lärare. Rektorn uppger att det är godtagbart med stora avvikelser mellan en elevs resultat på nationella prov och terminsbetyg. Om det är något moment som en elev inte klarat på nationella provet får eleven arbeta vidare med det så att den till slut klarar det. Alternativt kan en elev redan ha visat kunskaper för momentet i tidigare undervisning. De har inte läst eller diskuterat Skolverkets nya allmänna råd om bedömning och betygssättning på skolan. Lärarna uppger att de inte i något sammanhang diskuterat med rektorn kring exempelvis jämförelse mellan bedömning i olika ämnen och vad eventuella avvikelser skulle kunna bero på.

Rektorn behöver i högre grad ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Av inkomna dokument framgår att ett sätt för lärarna att kvalitetssäkra sina bedömningar och betygssättning är att de för samtal om dilemman kring bedömning på personalmöten. En insats för att utveckla arbetet med bedömning och betygssättning senaste året är att kommunens språkutvecklare har stämt av omdömena i årskurs 1 och fört samtal med de lärarna. Rektorn och lärarna uppger att lärarna diskuterar med varandra om de har dilemman kring bedömning men enligt rektorn finns det ingen struktur för sambedömning på skolan. Nationella prov avidentifieras inte och rättas av undervisande lärare. Enligt rektorn är avsikten att de tre lärare som undervisar i årskurs 3 på de skolenheter rektorn ansvarar för ska ges möjlighet till samrättning av nationella proven innevarande läsår. Rektorn och lärarna uppger vidare att det inte finns något samarbete gällande bedömning och betygssättning mellan lärarna på rektorns tre skolenheter. Lärarna har haft möjlighet att träffa lärare från andra skolor på en kommungemensam dag, men förra läsåret var det ingen av lärarna som deltog. Anledningen till det var enligt rektorn en kombination av att bedömningskompetensen på skolan var god och att det var svårt att hitta vikarier för de ordinarie lärarna. Enligt rektorn kan lärarna ta kontakt med lärare på andra skolor, de kan titta på Skolverkets filmer och ta del av olika digitala forum. Att lärarna gör det framkommer enligt rektorn på medarbetarsamtal. Rektorn håller även på att skapa inloggning till alla lärare till Skolverkets bedömningsportal. Det är dock upp till lärarna att använda materialet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att diskutera bedömning och betygssättning både inom skolan och i ett större sammanhang.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att diskutera bedömning och betygssättning både inom skolan och i ett större sammanhang. Det är en liten skolenhet med få lärare. Viss sambedomning förekommer inom skolenheten men inte i tillräcklig grad och samverkan med andra skolor sker i liten utsträckning. Rektorn behöver utveckla detta för att säkerställa likvärdighet i lärarnas bedömning och betygssättning.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247, s. 22-23) om betyg och betygssättning beskrivs att sambedomning är ett betydelsefullt redskap för ökad likvärdighet, eftersom det bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till. Ett professionellt samtal om utformningen av ändamålsenliga bedömningssituationer och bedömning av olika underlag kan förbättra likvärdigheten. Sådana diskussioner kan ha både formativa och summativa syften. Lärare kan tillsammans analysera underlag och på vilka olika sätt som eleverna ger uttryck för sin förståelse av ämnesinnehållet. Vidare framgår att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevers kunskaper vid betygssättning, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Vid behov kan huvudmannen behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.

För att ytterligare utveckla arbetet med bedömningen och betygssättning rekommenderar Skolinspektionen att lärarna ges möjlighet att diskutera bedömning både inom skolan och i ett större sammanhang. En närliggande möjlighet är att påbörja samarbeten med de andra skolor som rektorn också ansvarar för. I och med att det är en liten skolenhet, vid vilken det finns lärare som undervisar i ämnen där de saknar behörighet, är det av stor vikt att lärarna ges förutsättningar att systematiskt diskutera bedömningar med lärare från andra skolor. För att ytterligare höja kvalitén

kan rektorn exempelvis se till att lärarna använder sig av flera verktyg för att skapa likvärdighet så som Skolverkets bedömningsstöd och avidentifierade nationella prov.

På Skolinspektionens vägnar

2019-10-23

X Lena Stadler

Beslutsfattare
Signerat av: Lena Stadler

X Anders Berggren

Föredragande
Signerat av: Anders Berggren

I handläggningen av ärendet har även utredarna Ulrika Hultberg och Åsa Rasmussen medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 4 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 1 gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 4 september 2019 och den 5 september 2019. Besöket genomfördes av Anders Berggren, Ulrika Hultberg och Helena Lanver.

Lofthammars skola i Västerviks kommun bedriver verksamhet i förskoleklass och i grundskolans årskurser 1-6 men förskoleklassen omfattas inte av denna granskning. Verksamheten är organiserad i åldersintegrerade klasser årskurs 1-2 och 4-6 samt en klass för elever i årskurs 3. Lärarna är organiserade i ett gemensamt arbetslag. Skolenhetens arbete leds av en rektor. Rektorn har också ledningsansvaret för två andra skolor i kommunen. Vid tiden för granskningsbesöket gick det 43 elever i årskurserna 1-6 på skolan.